

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izbaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četri leta 65 kr. — Naročnika se pošilja npravnstvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za omanila se plačuje od navadne vredice, če se našano enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Sklepi brnskega katol. shoda o kmetijskem vprašanju.

1. Prvi katoliški shod češkega naroda v Brnu zmatra in izjavlja, da je glavni dobiček države, cerkve in družbe v našem narodu, da se ohrani samostojni kmetijski stan, ker je najštevilnejši stan in poleg tega najdražja zaščita posebnosti in najboljša straža in opora narodnosti naši. Pri sedanjih za kmetijstvo zares neznosnih razmerah priznava in izjavlja shod, da je neobhodno potrebno, urejevati kmetijski stan v samoupravnih zadrugah zlasti z osnovo posojilnic po Raiffeisenovem sestavu, da se najboljšo zavaruje obstanek tega stanu. Zaradi tega pozdravlja tudi shod predlogo Njega ekselence grofa Julija Falkenhayna z dne 10. oktobra 1893 kot najboljši uvod postavodajnega dela, katero ima namen, ohraniti samostojni kmetijski stan.

2. Glede na najne potrebe kmetijskega stanu v naši domovini zmatra katoliški shod za prvo nalogo zadrug, da se kmetijska posestva osvobodé škodljivega bremena dolgov, da se s pomočjo zadrug spremené v dohodninska posestva in da se v bodoče obremenjenje z dolgovi kmetijskih posestev dovoli le do neke gotove mere; da bodo zadrug sploh opravičene voditi hipotekarni kredit kmetijstva, in da zalaganje vojne, kolikor se gre za poljske pridelke, oskrbujejo naravnost kmetje po zadrugah.

3. Da se ohrani samostojnost in neodvisnost kmetijskega stanu, zdi se nam potrebno potegovati se za nastopne stvari: a) da se pri popravku kmetijskega dednega prava, ki se je v naši državi bila začela 1889. leta, ali se žal ni bila dovršila, zmatra ohranjenje kmetijskega stanu za glavni smoter; b) da se strogo kaznuje lihvarstvo s kmetijskimi pridelki, živino, poljskimi pridelki itd.; c) da se zakonito preprečijo kupčije na obroke s poljskimi pridelki na borzi, v kolikor kupčiji ne sledi izročitev blaga; d) da se zakon o odpisu davka gledé škod po vremenskih neugodah ugodneje uredi, nego je sedaj; e) da se vpelje prisilno zavarovanje proti toči, ognju in škodi pri govedih in konjih; f) da bi z ozirom na žrtve, ki jih donáša kmetijski stan državi, deželi in upravi sploh, pogosteje in obilneje kakor dosedaj dežela in država pospeševali blaginjo kmetijskega stanu in napredek kmetijstva z deželnimi in državnimi dotacijami (darovi), s hitrejšo izvršitvijo potrebnih podjetij kakor vredenja rek, vpeljave zmernejših tarifov za prevažanje kmetijskih pridelkov po železnicah itd.; g) da bi se ob času propada pravdnosti, ker je sodnje postopanje tako drago in v dejanju včasih budi in pospešuje med narodom veselje do pravedanja, vpeljalo ustno postopanje za civilne pravde in razsodišča; h) da bi se sedanji domovinski zakon z dne 3. decembra 1863 drž. zak. št. 103, po katerem imajo kmetijske občine veliko večja

bremena nego mestne in obrtni kraji, tako premenil, da bi vsakdo dobil domovinsko pravico, ki že dalje časa biva v kakem kraju. i) Da bi se odpravile svobodne ženitve in bi se dala občinam pravica, dovoljevati ženitve z ozirom na starost in vedenje dotičnika; j) da se gledé na to, da je kmetijski stan na Moravskem preobložen, zlasti gledé na to, da se je pred petnajstimi leti odmeril zemeljski davek na napačnih podlagah, in gledé na to, da posamični okraji in občine niso enakomerno obložene, pri pregledanju zemljiškega katastra po zakonu z dne 24. maja 1869 na novo cenijo zemljišča, tako da se kontingent državnega davka poniža, postavke določijo po dejanskim sedanjih razmerah, ko se je žito ucenilo in povečali stroški za obdelovanje, in da se tarifi okoliš ne določijo po sodnjih in političnih okrajih, temveč po tem, kakšna je zemlja in kakšne so klimatične (podnebne) razmere.

Sodne razmere na Slovenskem.

(Govoril v državnem zboru dr. Lavoslav Gregorec dne 23. maja.)
(Konec.)

Mož se je 25 let branil. Iz začetka je delal z advokati in plačal jednemu 145 gl., drugemu 159 gl. in tretjemu 109 gl. Pomagal mu ni nobeden. Še najboljši je bil g. dr. Kokoschinegg: ta mu je varuški račun res dobro sestavil, ali tega ni bilo moči adjustirati, ker so bile priloge pri okrajnem sodišču marenberskem izginile. Ta mož se je v petindvajsetletnem boju za svojo pravico silno trudil. Zapravljevec ni. Ko mu že ni hotel nihče več pomoči in ko ni več mogel plačati advokatu, šel je na Dunaj, v Gradec, v Celje. Trikrat je bil pri cesarju, štirikrat pri pravosodnem ministerstvu, triindvajsetkrat pri višjem deželnem sodišču v Gradcu.

Gospodu pravosodnemu ministru bodi izrečena topla zahvala, da je, ustrezaje moji prošnji, zaukazal preiskati ta nečuvenci slučaj. Žal, da je prišla preiskava prepozno. Erjavcu ni več pomagati, kajti dokumenti so se večinoma pogubili in mnogo tistih, ki so ga oškodili, je že pomrlo. Mož se bliža grobu kot berač s trpkó zavestjo, da je iskal pravice povsod, začeni pri cesarju na Dunaju pa do okrajnega sodišča v Marenbergu in da je ni nikjer dobil.

Končno naj še pojasnim, kako se ravna s slovenskimi sodnimi uradniki, če se ne dajo zlorabljeni za gotova renegatska dela. Izmed mnogih slučajev naj navedem samo jeden.

Gosp. dr. Brunen je bil pristav pri okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici. Ondotna nemškoliberalna klika ga ni mogla v svoj tabor zvabiti. Zato ga je začela sumničiti, da kot Slovenec pristransko opravlja

svoje dolžnosti kot sodnik. Začela se je proti njemu disciplinarna preiskava, katero je vodil notoričen sovražnik Slovencev. Ta je hitro našel »dve klasični priči« — tako je sam rekel — za pristranost dra. Brumna. Proti temu pričama je dr. Brumen protestoval, ker je proti njima vodil preiskavo radi goljufije, krivega pričanja pred sodiščem in napeljevanja h krivemu pričanju. Protest se ni uvaževal, priči sta se kot taki vsprejeli, dr. Brumen se je obsodil in ko so se vsa pravna sredstva izrabila, je imel biti kaznovan. Zapustil je državno službo, v kateri je bil osem let, in se posvetil advokaturi. V tem sta bili obe »klasični priči« od porotnega sodišča v Celju zaradi hudodelstva goljufije, krivega pričanja in napeljevanja h krivemu pričanju obsojeni na več mesecev v ječo.

Sedaj je dr. Brumen prosil, naj se disciplinarno postopanje ponovi. C. kr. generalna prokuratura je zmatrala prošnjo za utemeljeno in jo je predložila disciplinarnemu senatu v Gradcu. Ta je prošnjo kratko malo odklonil. Dr. Brumen je na to prosil pri pravosodnem ministerstvu, naj se mu dovoli, da pregleda pravdne spise »klasičnih prič«. Prošnja se je odstopila okrožnemu sodišču v Celju v uradno rešitev in to je prošnjo odbilo. Tako so bila zopet vsa pravna sredstva izrabljena. Dru. Brumnu se je odreklo pravno varstvo in sicer na podlagi nedopustnega pričanja sumnih hudodelnikov, ki so bili v preiskavi in tudi obsojeni. Tako se ravna s slovenskimi sodnimi uradniki in ni čuda, če se slovenski pravniki nečejo posvetiti justični službi in če je vsled tega nastalo čutno pomanjkanje slovenske zmožnih justičnih uradnikov.

V jako zanimljivi knjigi Rudolfa Iheringa čitamo sledeče lepe in resnične besede: »Nobena krivica, katero ima človek prebiti, pa bodi še tako velika, ni tolika, kakor krivica, katero stori od Boga postavljena gosposka s tem, da sama krši pravico. To je pravi smrtni greh, to je izdajstvo pravice.« Naj bi se v naši domovini nikjer ne zgodilo, zlasti pa ne napram nobenemu narodu. S tem končam.

Cerkvene zadeve.

Ptujski prošt †.

Zopet nam je nemila smrt ugrabila zvestega slovenskega sina. Umrli je namreč dne 12. avgusta za kapjo na možganih preč. gosp. inf. prošt in dekan ptujski, Matija Modrinjak. Pokojnik se je rodil dne 22. januarja 1824 v Središču iz znane Modrinjakove rodbine. Gimnazijo je dovršil v Varaždinu, bogoslovje pa v Gradcu, kjer je bil l. 1847. v mašnika posvečen. Potem je bil kaplan v Marenbergu blizu 9 let (1848—1857), od koder je prišel za kaplana v predmestno župnijo D. M. v Mariboru. L. 1859. pride za kaplana k stolni cerkvi in še istega leta postane dvorni kaplan Slomšekov, po njegovi smrti pa Stepišnikov. Leta 1866. dobi dekanijo jarensko, odkoder pride že leta 1868. kot kanonik v Maribor, kjer je tudi kot profesor pastirstva in katehetike deloval celih 10 let. Dne 18. avgusta 1878 imenoval ga je presvetli cesar dekanom in proštom ptujskim. Tukaj je jako veliko deloval za čast božjo in zveličanje duš. Leta 1883. odlikoval ga je cesar z redom železne krone III. vrste ter mu s tem podelil pravico do viteškega stanu. Pogreb je bil dne 14. t. m. ob 3. popoldne. Vodil ga je milostivi gospod stolni prošt in protonotar Ig. Orožen in pogrebni govor pa je govoril preč. g. J. Bohine, stolni župnik. Čč. gg. duhovnikov je prišlo 74. Blagi pokojnik naj v miru počiva!

Božja pot na Sv. Višarje.

Kakor že nekaj let sem, je tudi letos potovalni odbor v Ljubljani priredil posebni romarski vlak na Sv. Višarje. Nenavadno veliko romarjev se je vdeleževalo letošnjega božjega pota 28. julija. Mislim, da so vsi romarji se podali na pot z najboljšim namenom in z veselimi srcem; žalobog, da so se povrnili domu silno nezadovoljni. Da se ne bi enake neprilicnosti ponavljale prihodnja leta, se usojam, tako imenovani »potovalni odbor« na vsaj nekatere napake opozoriti, ki so se letos godile ob tem romanju.

»Potovalni odbor« je moral vedeti, koliko ljudi mora na Višarjah pošteno prenočevati. Zakaj se je toraj po vseh slovenskih straneh razpečevalo toliko voznjih listov, da na tisoče romarjev niti v hišah, niti v Višarski cerkvi prenočišča ni moglo dobiti? Ali ne bi drugo leto bolje kazalo, da se enkrat priredi romarski vlak za Stajarce, drugokrat za Dolenjce, tretjokrat za Ljubljanske okoličane itd. Ljudje se naj razdelijo na več potov, pa bo v mnogem obziru najboljšo ustrezno vsem.

Če se stvar tako uravna, bodo se romarji zamogli res voziti v tretjem razredu, kakor je to stalo na voznjih listkih, ne pa v živinskih (ljudje so sploh rekli: v svinjskih) vozovih. Mislim, da je napačno, dolžiti državno železnično vodstvo v Beljaku, da so se ljudje po južni železnici morali voziti v svinjskih vozovih. Tega pač železnično vodstvo ni zakrivilo, da je potovalni odbor več listkov razdal, nego ima železnično vodstvo vozov na razpolago. To je moral odbor že poprej z železnico dognati, za koliko sto ali tisoč ljudi bo železnica mogla oskrbeti vozov. Če odbor z bobna skupaj več ljudstva, kakor ima železnica vozov za ljudi, mora železnica dati slednjé tovrstne vozove za prevažanje ljudi.

Potrebno bi bilo, da bi zastopnik potovalnega odbora ali pa, ker potovalni odbor sestoji brez dvoma iz več odbornikov — morda iz pet ali sedem odbornikov —, da bi kateri gospod odbornik sam bil navzoč precej pri odhodu vlaka n. pr. v Celju, ali v Brežicah, v Novem mestu, in popotnike opozoril, da morajo potni list pokazati pred odhodom pri železnični blagajnici. Nekaterim romarjem se to ni posebej naročilo pri prodaji voznjih listkov, pa so imeli vsled tega grozne sitnosti med vožnjo.

Na voznjih listih je stalo, da se smejo romarji iz Ljubljane vračati z južno železnico poljubno v 14 dneh, da smejo med vožnjo dvakrat izstopiti. Kondukterji na železnici pa niso o tem hoteli nič vedeti ter so v enomer trobili romarjem na ušesa, da morajo iz Ljubljane z odločenim vlakom takoj, ko pridejo iz Trebiža v Ljubljano, odpeljati se domu. Tu je bilo nepotrebnega vpitja in krega, da je joj!

Ko bi bil navzoč kateri odbornik, bi se kaj takega ne bilo godilo.

Tako imenovani »potovalni odbor« je moral vedeti, da vsak romar želi na božji poti opraviti sv. spoved. Toda kdo bo zahteval od šest duhovnikov, ki so nastavljeni na Sv. Višarjah, naj spovejo čez eno noč in v enem jutru več tisoč ljudi. Tu je dolžnost potovalnega odbora, skrbeti za primerno število spovednikov.

Jako poštini in krščanski farani so pri nas obžalovali, da so se podali na letošnjo božjo pot na Sv. Višarje. »Še enega pobožnega očenaša nisem mogel zmoliti« — je marsikdo zaklical. Vsled tega se slišijo tudi vedno bolj pogostni glasovi, da nikdar več ne grejo naši ljudje s takšnim romarskim vlakom na božjo pot. Še druge neprilike so se godile, n. pr. da je vlak imel vsled toliko popotnikov več ur zamude v Trebižu in so vsled tega prepozno došli na goro itd.